

Vse, kar zahteva interes države!

Na svetu se vse spreminja, tudi način vojskovanja. Nekdaj je bila vojna po večini omejena na bojišče, kjer sta merili svojo moč sovražni vojski ter se borili za zmago. Danes pa je meja med fronto in zaledjem zabrisana. Danes je vsak najmanjši kot v državi izpostavljen nevarnosti napada. Tako postaja vsa država fronta in vsi državljani branilci domovine, četudi ne nosijo vojaške uniforme. Zavest o tem, da je v sedanjem času vsak državljani poklican, da sodeluje pri zavarovanju državne varnosti in neodvisnosti, mora prodreti do zadnje bajte v naši domovini in prešiniti vsakega člana našega naroda. Vsak mora svoje zasebne interese podrediti najvišjim interesom skupnosti. Slova, red in disciplina, ki so bistven pogoj za zmago na fronti, mora vladati tudi na fronti ljudstva v zaledju. Le tako more narod dati iz sebe najhujši odpor in največjo silo, ki je v sedanjih časih potrebna. Fronta ljudstva v zaledju mora biti urejena, močna in zvesta. Smeli bi to fronto imenovati — da se poslužimo najnovejšega izraza — četrto kolono (prve tri tvorijo vojske: 1. na kopnem, 2. na morju in 3. v zraku). Ta četrta kolona (fronta ljudstva) je tudi poklicana, da skrbno pazi na morebitno zbiranje in delovanje zloglasne pete kolone, ki jo tvorijo špijoni in tujci, ki se trudijo v zvezi z domačimi izdajalci ustvariti sovražne postojanke v državi.

Naša država je nevtralna ter bo tudi, v kolikor je to odvisno od njene volje, v bodoče ostala nevtralna. Naša vlada skrbno pazi na to, da nas ne bi kdo zapletel v vojno. Nočemo se mešati v spore velikih, ker menimo, da imajo veliki dovolj moči in sredstev, da sami sebe lahko branijo in ohranijo. Odločilni činitelji Jugoslavije samo želijo, da ne postane naša država bojišče in ljudstvo Jugoslavije žrtev kakega napada. V dobi modernega tehničnega napredka pa je nevtralnost teže ohraniti kot kdaj prej. Nekdaj je za nevtralnost zadostovala nepristranska službena politika in nebriga ljudstva. Danes je nevtralnost pritegnila v svoje območje vse pojave javnega mnjenja in razpoloženja. Danes je samo še dovoljeno misliti, kar kdo hoče, dati svoji misli tudi zunanje izraza, ni dovoljeno. Vojskujoče se države so vedno bolj občutljive za javne manifestacije mnjenja in razpoloženja. Državna oblast ima zato dolžnost, da ohrani nevtralnost tudi na tem področju, kar ni lahko spričo živahne propagande, ki jo vršijo vojskujoče se države z radijem, letaki, knji-

žicami in govoricami. Zato je morala naša vlada izdati stroge ukrepe, da se zavaruje in ohrani naša nevtralnost v vsakem pogledu.

Brambna moč države je v veliki meri odvisna od njenega gospodarstva, ki je v tesni zvezi z narodno obrambo in socialnim redom. Zato je naša vlada izdala posebno uredbo o obrambnem gospodarstvu, ki ga bo vodil državni upravni aparat v zvezi s posebnim odborom gospod. strokovnjakov. Posebna uredba pa je naperjena proti tistim »gospodarskim« ljudem, ki hočejo sedanje razmere izkoristiti v lahko lastno obogateno. Kakor se po končani bitki na bojišču pojavijo hijene, da se lotijo mrtvih trupel padlih vojakov, tako se med vojno pojavijo med ljudstvom hijene v

obliki špekulantov, verižnikov in navijalcev cen. Ti hočejo ljudstvu izpiti živo kri ter ga oguliti do kože. Uredba predvideva zoper take ljudske pijavke stroge kazni: konfinacijo, prisilno delo in kazni, ki jo izreče kazensko sodišče. Naj bi se zoper te ljudske in državne škodljivce postopalo z brezobzirno doslednostjo in največjo strogostjo! — Vsakdo naj se zaveda svojih dolžnosti do svojega bližnjega in vsega naroda. Vsak pa, ki bi skušal delovati zoper blagor ljudstva in države, naj preizkusi vso strogost zakona. Ni nobenega razloga za malodušnost, zato ji tudi med nami ni mesta. Vsak naj stori vse svoje dolžnosti do naroda in države. S tem bo tudi najbolj koristil sebi in svojemu ljudstvu.

P o J u g o s l a v i j i

Občinske volitve na Hrvaškem

Na trojiško nedeljo, 19. maja, so bile v bavnini Hrvatski občinske volitve, ki se niso vršile v največjih mestnih občinah. Za te volitve je bil izdan nov volilni red, ki je določal javno glasovanje. Vodstvo Hrvatske seljačke stranke je te volitve proglasilo kot nepolitične, usmerjene v gospodarsko in socialno smer. Dejansko pa ni bilo mogoče kakor pri nobenih, tako tudi ne pri občinskih volitvah izključiti politiko. Ta se je uveljavila kakor pri postavljanju kandidatnih list, tako tudi zlasti pri glasovanju. V hrvatskih občinah je povsod zmagala HSS. Mnogo je bilo takšnih občin, kjer sploh ni bilo nobene druge kandidatne liste kot edino lista HSS. V teh občinah kajpada udeležba pri glasovanju ni bila velika. V mešanih občinah, to je v tistih, kjer prebivajo Hrvati in Srbi, je bila postavljena skupna lista HSS in SDS (Samostojne demokratske stranke), poimenovana lista KDK (Kmečko-demokratske koalicije). V čisto ali po večini srbskih občinah sta si bili nasprotni listi SDS in JRZ. Poslednja lista je v srbskih občinah dosegla velike uspehe. — Uradno ugotovljen izid občinskih volitev je naslednji: Volitve so se vršile v 625 občinah. Večino mandatov v teh občinah so dobile: HSS v 425 občinah, KDK v 116 občinah, SDS v 27 občinah, JRZ v 20 občinah, HSS in muslimani v 4 občinah, HSS in Nemci v 1 občini, KDK z različnimi skupinami v 1 občini, SDS z drugimi srbskimi strankami v 1

občini, JRZ in zemljoradniki v 1 občini, skupna srbska lista v 8 občinah, izvenstrankarska srbska lista v 18 občinah, muslimani v 2 občinah, izvenstrankarske meščanske liste v 2 občinah, neodvisne (večinoma pristaši HSS) v 2 občinah, levičarska v 1 občini, zemljoradniki v 1 občini, Nemci v 3 občinah, razne liste v 2 občinah.

Boj proti jetiki še ne bo končan, ko bo sedanja krvava vojna prenehala ter se spremeni v mir. Jetika je še vedno bolezen, ki zahteva največ smrtnih žrtev med našim ljudstvom, osebno med doraščajočo mladino. Jetika je še zmiraj ena izmed najnevarnejših ljudskih kug, ki neusmiljeno kosi med vrstami našega naroda. Borbo proti jetiki vodi v naši domovini že 10 let Protituberkulozna zveza, ter jo bo vodila naprej. Storila je že izredno mnogo za to, da bi se boj proti jetiki razširil. Obenem je vztrajno opozarjala našo javnost na to, da naj čim bolj podpre tiste nesrečneže, ki so postali žrtev jetike ter si skušajo z vsemi sredstvi rešiti življenje in pridobiti zdravje. Pretekli teden je bil protituberkulozni teden. Letošnjemu protituberkuloznemu tednu je zveza postavila vrhovno geslo: »Noben jetični bolnik ne sme ostati brez bolniške postelje!« S tem je bila vsa naša javnost opozorjena na to, da ne zadoštuje samo običajno ugotavljanje jetike kot najnevarnejše morilke in tudi ne sočustvovanje z resničnimi žrtvami te bolezni, marveč je potrebna denarna pomoč siromašnim bolni-

Ptica — vlomilka. V nekem vestfalskem kraju so v neki hiši ugotovili, da si je bila neka žolna polskala dohod v stanovanje. Z vztrajnim delom je ptica s kljunom predrla enega izmed okenskih okvirov in skozi to luknjo je potem lahko uhajala v stanovanje. Zdi se, da je ptica, ki je drugače tako plašna, zavoljo pomanjkanja hrane v tej zimski postali na tako nenavaden način vlomilka. Proti nepotrebnemu razsipavanju blaga. Da bi preprečile nepotrebno razsipavanje z blagom, so nemške oblasti za oblačilno industrijo izdale odredbo, ki dovoljuje za bodočnost samo šest oblik ovratnic. Za vsako obliko so določile največjo možno dolžino in širino. Tako sme meriti dolga ovratnica

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

*

21

»Ne. To naj stori prebivalci sami. Vsi trije se naj zvečer javijo pri predsedniku vaškega sovjeta, ki ga bom imenoval. Konjenica bo sedaj obkolila vas, jaz pa bom šel v Balto, da vse uredim. Talci bodo jutri zjutraj ustreljeni.«

Fedorja se je polasčala slabost, a zatrli jo je. Resno je pogledal Klavsa in rekel:

»Ti si gospodar! Vse se bo izvršilo, kakor ukazuješ.«

»Ne! Jaz nisem gospodar!« je osorno odvrnil komisar. »Pri boljševikih ni gospodarjev, temveč so ljudje med seboj tesno povezani, da se tako zajamči zmaga svetovne revolucije.«

»Te zmage ne boste dočakali!« je smehljaje odgovoril Fedor.

»Zakaj ne?«

»Ker se bo pred teboj in tvojimi vedno dvigala neka sila, ki je ne boste mogli premagati.«

»Kaka sila?«

»Sila križa!«

»Ha, ha, križ!« se je zasmel Klavs.

»Da, križ, ob katerem se je do sedaj zlomilo vsako trinoštvo in se bo zlomilo prej ali slej tudi vaše, čeprav ga stražijo bajoneti, strojnice in topovi.«

»Nehaj!« je nestrpno zamahnil z roko komisar. »In pojdi, drugače se bom premislil in preklical svoje prejšnje besede, če boš še dalje čveknil o teh dvatisočletnih vesaljih, ki smo jih mi, brezbožniki, zrušili.«

Fedorja niso preplašile bratove besede. Ognjevitost je rekel:

»Varaš se, Klavs! Križa niste zrušili. Lesena in kamenita znamenja ste sicer uničili, toda v naših srcih križ živi in bo živel do zadnjega diha. On mi bo dal jutri zjutraj moč, da bom mirno, junaško gledal smrti v oči!«

»Molči, Fedor! Molči!« je ježno velel komisar. »Če te ne bi opravičevalo dejstvo, da si vse življenje prebival v tej zapuščenosti vasi in si ostal izven velikega boljševiškega pokreta, se jaz ne bi usmilil Balte. Najbolje je, da odideš. Moji pogoji so ti znani. Izpolni jih in bodi srečen zaradi moje milosrčnosti. Če bi bile druge vasi sledile vašemu zgledu, niti eden prebivalec Balte ne bi našel usmiljenja. Sosedne vasi so k sreči ostale mirne. Vaš upor je samo izjema in njegov odmev ne bo segel do izvršilnega sveta v Moskvi. Vrni se k svojim! Konjenikom bom ukazal, naj gredo naprej. Glej, da nas ne bo pozdravil kak strel! Če pade en sam strel, je vsa vas zapisana poginu. Sicer pa zložite vaše puške na kup pri vhodu v vas!«

kom in tudi Zvezi, ki v svoji skrbi za zdravje našega ljudstva skrbi za moč in odpornost našega naroda. Protituberkulozna zveza se

obrača na občine in posameznike, da prispevajo za sklad Zveze, ki bo podpiral revne bolnike.

Organizacija naše pomožne vojske

V zadnji številki smo poročali, da je bila zadnje dni objavljena uredba o pomožni vojski v naši državi. Pomožna vojska je prava narodna armada za pomoč v domovini. Uvedba pomožne vojske v sedanjih resnih časih je zelo važna, radi tega hočemo uredbo priobčiti v glavnih izvlečkih in v taki obliki, da bo vsakdo razumel, za kaj gre pri tej organizaciji.

Pripadnost k pomožni vojski in njena mobilizacija

V pomožno vojsko spadajo vsi moški državljani Jugoslavije od 16. do dopolnjenega 70. leta. Izvzeti so seve obvezniki vojne sile. Pač pa spadajo k pomožni vojski oni vojni obvezniki, ki so v mobilnem in vojnem stanju oproščeni od aktivne vojaške službe radi njihove zaposlenosti v prometni ali poštni službi ter v podjetjih, delavnicah in rudnikih, potrebnih za državno obrambo. Te osebe vršijo na svojih mestih vojno dolžnost v pomožni vojski, vendar se lahko pokličejo vsak čas v aktivno vojaško službo.

Nad 70 let stare in za delo sposobne osebe lahko služijo v pomožni vojski kot dobrovoljci.

Pomožna vojska se mobilizira v primeru državne mobilizacije po potrebi za zagotovitev življenja in delovanja mobilizirane vojne sile, kakor tudi za ohranjanje življenja vsega naroda in obstanka države v času vojne.

Obveznik pomožne vojske, ki bi v službi izgubil življenje ali bi mu bila zmanjšana njegova sposobnost za delo, se smatra za vojno grota, odnosno za vojnega invalida.

Pomožna vojska je razdeljena v tri pozive.

Prvi poziv

Prvi poziv tvorijo upravno in strokovno osebje ter strokovni delavci industrije, obrti, rudarstva, šumarstva, prometa, stavbarstva in zdravilstva. Za obveznike prvega poziva velja osemurni delavnik, ki se pa lahko v primeru potrebe tudi poveča.

Drugi poziv

V drugem pozivu so poljedelci ter živinorejci in strokovnjaki gospodarskih panog. Naloga drugega poziva je pomoč pri obdelovanju zemlje, da se proizvodnja čim bolj dvigne. Obvezniki tega poziva pa se tudi la-

hko pokličejo za gradnjo cest, železnic in za utrjevalna dela. Delovni čas se posebej določi.

Drugi poziv ima svoj raspored v občini, v kateri prebiva obveznik nad tri mesece. Obveznik, ki zapusti občino bivanja, ter išče delo drugod, se mora v svoji občini odjaviti, ako bi trajala njegova odsotnost več nego 30 dni.

Vsi obvezniki drugega poziva morajo biti v mobilnem in vojnem stanju državi na razpolago tudi s svojo delovno živino, orodjem, vozili itd. Za to dobivajo odškodnino, ki jo določi ministrski svet.

Kadar so obvezniki drugega poziva zaposleni pri javnih delih, jih vzdržuje država, njihove rodbine pa dobivajo podpore, določene za rodbine vpoklicanih obveznikov vojne sile.

Obvezniki drugega poziva so razdeljeni po vaseh, občinah in mestih v desetine, ki štejejo po 10—15 obveznikov, 3—4 desetine tvorijo vod, 2—4 vodi pa četo. Čete imajo ime po svoji občini in ako jih je v občini več, dobijo še zaporedne številke. Na primer: 3. ljutomerska četa pomožne vojske II. poziva. Starešine teh edinic se imenujejo desetar, vodnik, komandir čete. Vse čete enega okraja

imajo okrajnega zapovednika, več okrajev skupaj ima okrožnega zapovednika. Okrožne in okrajne zapovednike ter komandirje čet postavlja ban, vodnike in desetarje pa okrajni zapovednik. Okrožni in okrajni zapovedniki bodo prvenstveno upokojeni in rezervni častniki iz področja dotične čete, odnosno okraja.

V kolikor bodo obvezniki drugega poziva vršili stražarsko službo, bodo tudi oboroženi.

Pozivanje obveznikov drugega poziva se vrši po sledečem redu: a) obvezniki, ki so brezposelni; b) obvezniki, ki niso hranitelji svojih družin; c) vsi ostali.

Tretji poziv

V tretji poziv spadajo obvezniki, ki niso ne v prvem in ne v drugem pozivu. Gre predvsem za duševne delavce, javne in zasebne uradnike, invalide ter dijake. Ta tretji poziv tvori nekako rezervo pomožne vojske.

Važen dodatek k uredbi o pomožni vojski

Uredba o pomožni vojski vsebuje tudi določbe o rekviziciji za pomožno vojsko. Vsa živina v državi, vprežna in tovorna, ki ni vzeta v vojno silo, pripada pomožni vojski po odredbah uredbe o rekviziciji. Isto velja tudi za vozove in bicikle ter za motorna vozila vseh vrst. Rekvizicije se vrše za živino in vprežna vozila potom občin, za motorna vozila pa potom okrajnih načelstev. Prav tako je dopuščena rekvizicija poljedelskih strojev, strojev za graditev cest, valjarjev, žičnih železnic, motornih plugov itd.

Novice iz domačih krajev

Duhovniške vesti. Umeščen je bil za župnika v Gornji Lendavi g. Ivan Kolenc, provizor istotam. — Postavljena sta bila gg.: Alojzij Peitler, I. kaplan v Slivnici pri Mariboru, za provizorja na Zdolah; Ivan Sukič, kaplan v Cankovi, za provizorja v Gornjih Petrovcih. — Nastavljeni so bili za kaplane gospodje: semeniški duhovniki Jožef Gjuran v Zrečah, Avgust Stancer pri Sv. Petru pod Sv. gorami, Jožef Gutman v Framu s delokrogom na Tišini, Adolf Pikel v Beltincih, Božidar Božić v Smartnem ob Paki, Alojz Jakopina v Slivnici pri Mariboru (II.), Maksimilijan Prah v Črensovcih, Franc Časl ml., resignirani župnik na Zdolah, za kaplana v Guštanju s delokrogom na Dolu pri Hrastniku, Anton Hanžel, salezijanec iz Veržetja, za kaplana pri Sv. Marku nižje Ptuja. — Za vseučiliškega docenta na bogoslovni fakulteti v

Ljubljani je bil imenovan g. dr. Anton Trstenjak.

Letos prva nevihta nad Mariborom in okolico. Maribor in okolica sta doživela zadnji petek okrog poldne letos prvo hudo nevihto, ki se je naravnost razbesnela okrog trinajste ure. Istočasno je padala tudi toča. Nevihta sta spremljala strela ter grom. Strela je udarila v transformator v Radvanju, vendar so škodo hitro popravili. Udar strele je doživel več hiš v ulici kraljeviča Marka in na Teznu. V Dobravi ob robu gozda proti koncu Tezna je urezalo v hišo gostilničarja Severja. Strela je omamila brez poškodb v kuhinji tri krčmarjeve otroke. Huje je bilo pri Severjevem sosedu delavcu Javorščku. Tam je oplazila strela 13 letnega sina Alojza in mu je povzro-

»Niti enega strele ne boš slišal. Vse puške bomo takoj izročili.«

Fedor je še enkrat pogledal brata. Prizadeval si je, da bi med bratovo sliko, ki jo je hranil v svojem srcu, in med to potvorjeno sliko, ki jo je videl pred seboj, našel kako sličnost. Zaman se je trudil. O, mati je imela prav, ko je rekla, da je Klavs postal človek prokletstva. Materinski čut je ni varal. V Fedorjevi duši je nenadoma oživel dogodek, ki se je bil odigral pred mnogimi leti.

Klavs je takrat bil star šestnajst let, on pa je bil majhen deček. Nekega zimskega večera se je v veliki sobi stiskal k materi. Sedela sta pri peči. V sobo je nenadoma vstopil Klavs. Na rami je nesel težek črn križ, ki je stal na križpotju pred vasjo. Sredi sobe se je ustavil in divje vrgel stari križ na tla. Nato je pograbil sekuro, razsekal križ in kose pometal v ogenj. Mati in on sta zajokala. Brat se ni zmenil za njun jok in je izjavil, da bo postal brezbožnik.

S to sliko iz preteklosti v srcu je Fedor pustil brata in se vrnil v vas.

Možje, ki so stali v jarku, so ga kmalu zagledali. Čudili so se temu, da je sam. Še bolj so se začudili, ko so videli, da so se konjeniki zganili in bližali vasi.

Prsti so se spet oklenili pušk. O, kako radi bi streljali! Toda Aleksej je pazil na njih in ko je opazil, da se je eden izmed mož pripravil na streljanje, je skočil k njemu in rekel:

»Počakajmo na Fedorjev povratek!«

Možje so pristali na to. Izpustili so puške in opazovali Fedorja, ki se je naglo bližal.

Fedor je skoraj teklen in je čez nekaj minut bil pri jarku. Urno je skočil vanj. Tovariši so se zbrali okrog njega. Zaskrbljeno in radovedno so ga opazovali. On je pogledal očeta in rekel:

»Uspel sem. Klavs ne bo obstreljeval Balte in pobijal ljudi!«

Očetove oči so se razširile od začudenja.

»Klavs! Ti si videl Klavs?« je vzkliknil hlastno.

»Da, oče! Tisti, ki poveljuje rdečim konjenikom in ki bo kmalu prišel v Balto, je Klavs.«

»In ti si ga videl?«

»Videl in govoril z njim.«

»Kakšen je?«

»Ne moreš ga spoznati. Z njegovega obraza odseva krutost. Sicer pa je vseeno, ali je to Klavs ali kdo drugi. Za nas so glavni njegovi pogoji. Prvi pogoj: izročiti moramo puške.«

»Kaj hočemo, če zahteva!« so zamrmrali možje.

»Konjeniki bodo obkolili vas in pazili, da ne bo prišlo do nemirov.«

Fedor je za hip utihnil in pogledal možje. Nato je zamolklo nadaljeval:

»Ostane zadnji, najtežji pogoj. Dati moramo tri talce, ki bodo jutri zjutraj ustreljeni...«

kvečjemu 1.14 m, široka kvečjemu 11 cm in za ducat takšnih ovratnic ne smejo porabiti več nego 3 m blaga. Vzorce in vrsta blaga so poljubni. Izvzete so glede te omejitve le ovratnice, ki so namenjene za izvoz.

Zločljive vojaške lesenjače. Na švedskem izdelujejo novo vrsto vojaških lesenjač iz posameznih, zločljivih delov, ki so se zelo obnesle. Te barake, ki jih more šest do osem ljudi postaviti v treh urah, nimajo niti enega žebila, temveč se dajo zložiti s pomočjo gazo. Prav tako hitro, kakor jih je mogoče postaviti, se dajo tudi razstaviti, a njih prevoz je tudi lažji nego je bil za barake prejšnjih tipov. Te dni so v Stockholmu pokazali takšno barako, ki je bi-